

ضرورت تغییر رویکرد در مدیریت محیط‌های طبیعی کشور

سخن مدیر مسئول

قسمت ششم: رویکرد جدید در توسعه جنگل‌های کشور

سرانه جنگل در ایران بر اساس آمار اعلام شده از طرف سازمان جنگل‌ها مراتع و آبخیزداری کشور حدود ۰/۱۷ هکتار است، بنابراین ایران جزو کشورهای با سطح جنگل کم است. این سطح کم ناشی از طبیعت بیابانی، خشک و نیمه خشک کشور از یک طرف و ظهور پدیده تغییر اقلیم و همچنین مدیریت ناپایدار توسعه‌ای از طرف دیگر است. با توجه به توسعه سطح دانش بشر و پیدا کردن شناخت عمیق و علمی از خدمات یک اکوسیستم جنگلی می‌توان برای توسعه جنگل و افزایش سطح سرانه آن یک رویکرد جدید تدوین و آن را عملیاتی نمود. در این رویکرد جدید، نگاه ویژه به جنگل‌های دست‌کاشت و انسان ساخت خواهد بود. در پیگیری توسعه جنگل، علاوه بر تامین نیازهای انسان می‌توان نقش آن را در حفظ آب و خاک، بسترسازی برای چرخه تنوع زیستی و از همه مهمتر در ترسیب کربن که نقش حیاتی در تعدیل گازهای گلخانه‌ای دارد تقویت کرد. درخت و درختچه با اهداف مختلف کاشته می‌شوند:

- احیای جنگل‌های طبیعی
- ایجاد پارک‌های جنگلی در اطراف کلان‌شهرها و سایر مراکز توسعه‌ای
- توسعه پارک‌های شهری
- استفاده درخت و درختچه در تثبیت کانون‌های ریزگرد و کنترل پدیده بیابان‌زایی
- زراعت چوب
- توسعه باغات میوه

در هر کدام از عملیات فوق استفاده از درخت برای تامین نیاز انسان، ایجاد رویشگاه‌های مختلفی مد نظر می‌باشد. در این رویشگاه‌های انسان‌ساز، حضور درخت و درختچه در مقایسه با مزارع کشاورزی خصوصاً در زراعت‌های فصلی، محیط نسبتاً پایدارتر و بادوام‌تری را ایجاد می‌کند. مطالعات و پژوهش‌های صورت گرفته نشان می‌دهند بر اساس یکسری شاخص‌های زیستی مثل تنوع میکروارگانیسم‌ها، فعالیت‌های آنزیمی، سطح ماده آلی خاک و حضور تنوع زیستی نظیر پرندگان، پستانداران، خزندگان و حشرات این رویشگاه‌ها شرایط نزدیک‌تری به محیط‌های طبیعی جنگل دارند. از همه مهمتر پایداری درخت و درختچه و رویش دائمی و ذخیره مواد حاصل از فتوسنتز بصورت بافت چوبی در تنه و تاج درخت و در سیستم ریشه‌ای آن نقش موثری در ترسیب کربن و در نتیجه کاهش گازهای گلخانه‌ای خصوصاً دی‌اکسید کربن دارد. بنابراین با ایجاد چنین رویشگاه‌هایی که علاوه بر تامین نیاز انسان مثل چوب، میوه، از دید زیبایی‌شناختی و منظر، تثبیت بیابان‌ها و غیره می‌توان به موازات حفاظت و احیای جنگل‌های طبیعی کشور، سطح جنگل‌ها را توسعه داد تا ضمن بهبود سطح سرانه جنگل، اهداف محیط زیستی خصوصاً موضوع ترسیب کربن را نیز مدنظر قرار داد و تعهد ملی و بین‌المللی کشور در این راستا را نیز عملیاتی نمود.